

МОНГОЛБАНК
МОНГОЛ УЛСЫН ТӨВ БАНК

ЗЭЭЛИЙН ХҮҮ БА МАКРО ОРЧИН

2018.11.16 @ Монголбанк

АГУУЛГА

01. Зээлийн хүү: Макро vs. Микро

02. Монгол ба олон улс

03. Макро орчин ба зээлийн хүү

04. Дүгнэлт

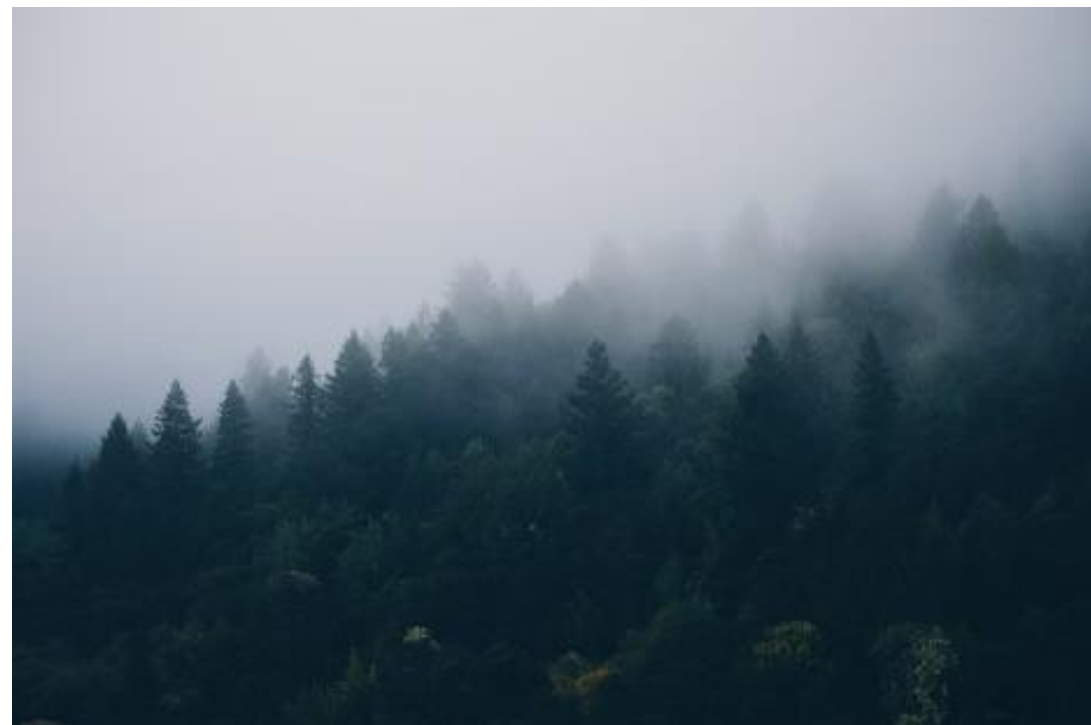
Микро

Санхүүгийн бүтээгдэхүүний үнэ

Макро

Эдийн засгийн эрсдэлийн хэмжүүр

Зээлийн хүү

Монгол ба олон улс

Макро орчин ба зээлийн
хүү

Дүгнэлт

Микро өнцөг

Банкны зээлийн хүү

Эх үүсвэрийн зардал
&
Алдагдсан боломжийн
өртөг

Үйл ажиллагааны
зардал

Эрсдэлийн зардал

Ашиг

Нөлөөлөгч хүчин зүйлс

- Депозитын хүү
- ЗБН-ийн хувь хэмжээ
- СЗЗ-ийн хөгжил & хөрөнгө оруулалтын хэрэгслүүд

- Боловсон хүчний зардал
- Захиргаа аж ахуйн зардал /түрээс, АТМ г.м./

- Зээлийн чанаргүйдэл
- Барьцаа хөрөнгө
- Зээлийн түүх

- Өрсөлдөөн
- Бизнес модел
- Татвар г.м.

Макро өнцөг

Эдийн засгийн эрсдэлийн хэмжүүр

Макро эдийн засгийн тогтвортой байдал

- ДНБ-ийн өсөлт
- Инфляцийн түвшин
- Валютын ханшийн савлагаа
- Ажилгүйдлийн түвшин г.м.
- Төсвийн тэнцэл
- Төлбөрийн тэнцэл г.м.

Суурь өрсөлдөх чадвар

- Газарзүйн байршил, байгалийн нөөц
- Хүн амын тоо, соёл, эрүүл мэнд
- Боловсролын түвшин, шинжлэх ухааны хөгжил
- Институцийн чанар, хууль эрх зүй/татварын орчин
- Үйлдвэрлэл үйлчилгээний төрөлжилт, өрсөлдөх чадвар г.м.

АГУУЛГА

01. Зээлийн хүү: Макро vs. Микро

02. Монгол ба олон улс

03. Макро орчин ба зээлийн хүү

04. Дүгнэлт

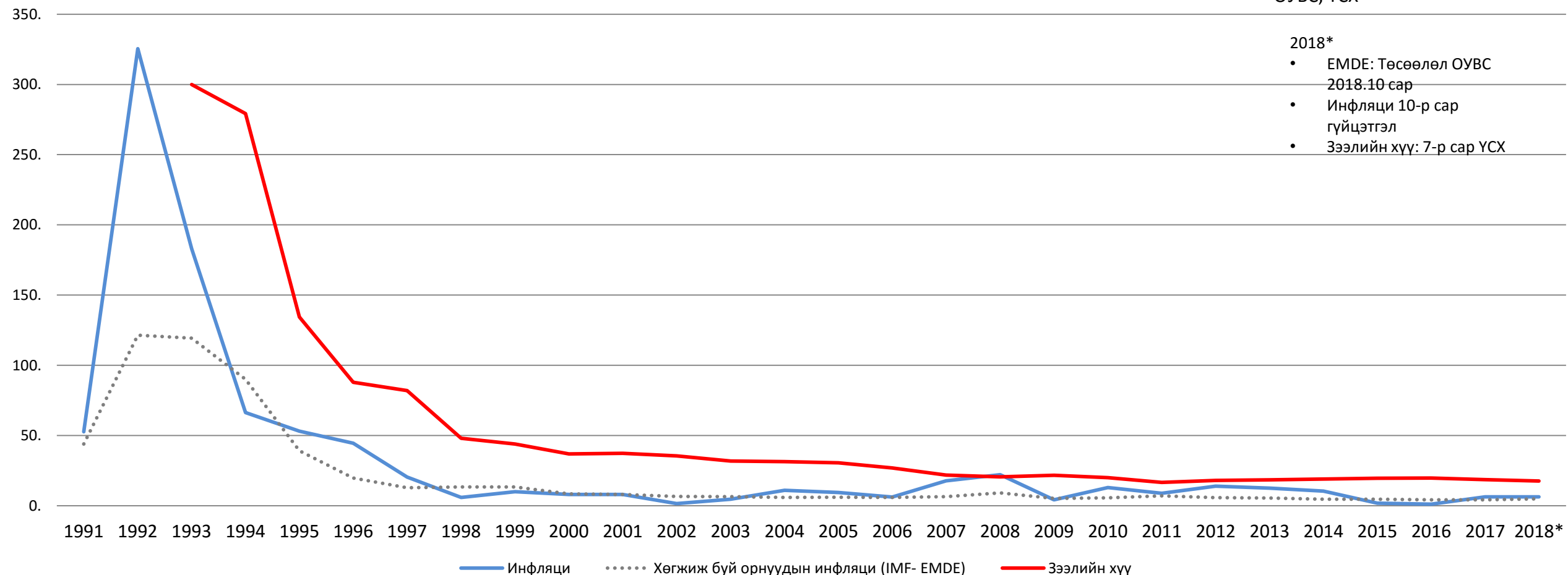

Зээлийн хүүний динамик

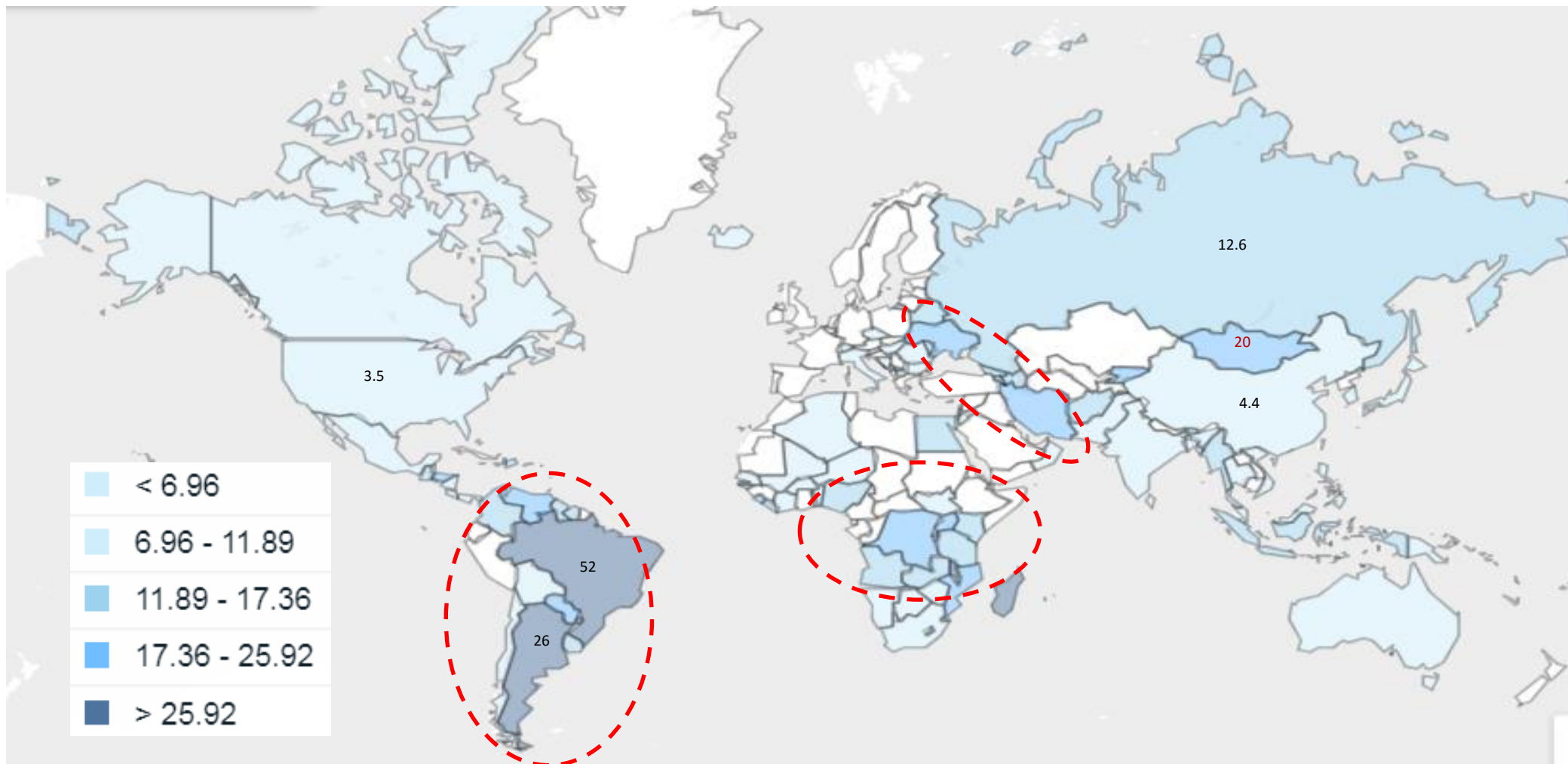
Дата эх сурвалж: Дэлхийн банк,
ОУВС, ҮСХ

2018*

- EMDE: Төсөөлөл ОУВС
2018.10 сар
- Инфляци 10-р сар
гүйцэтгэл
- Зээлийн хүү: 7-р сар ҮСХ

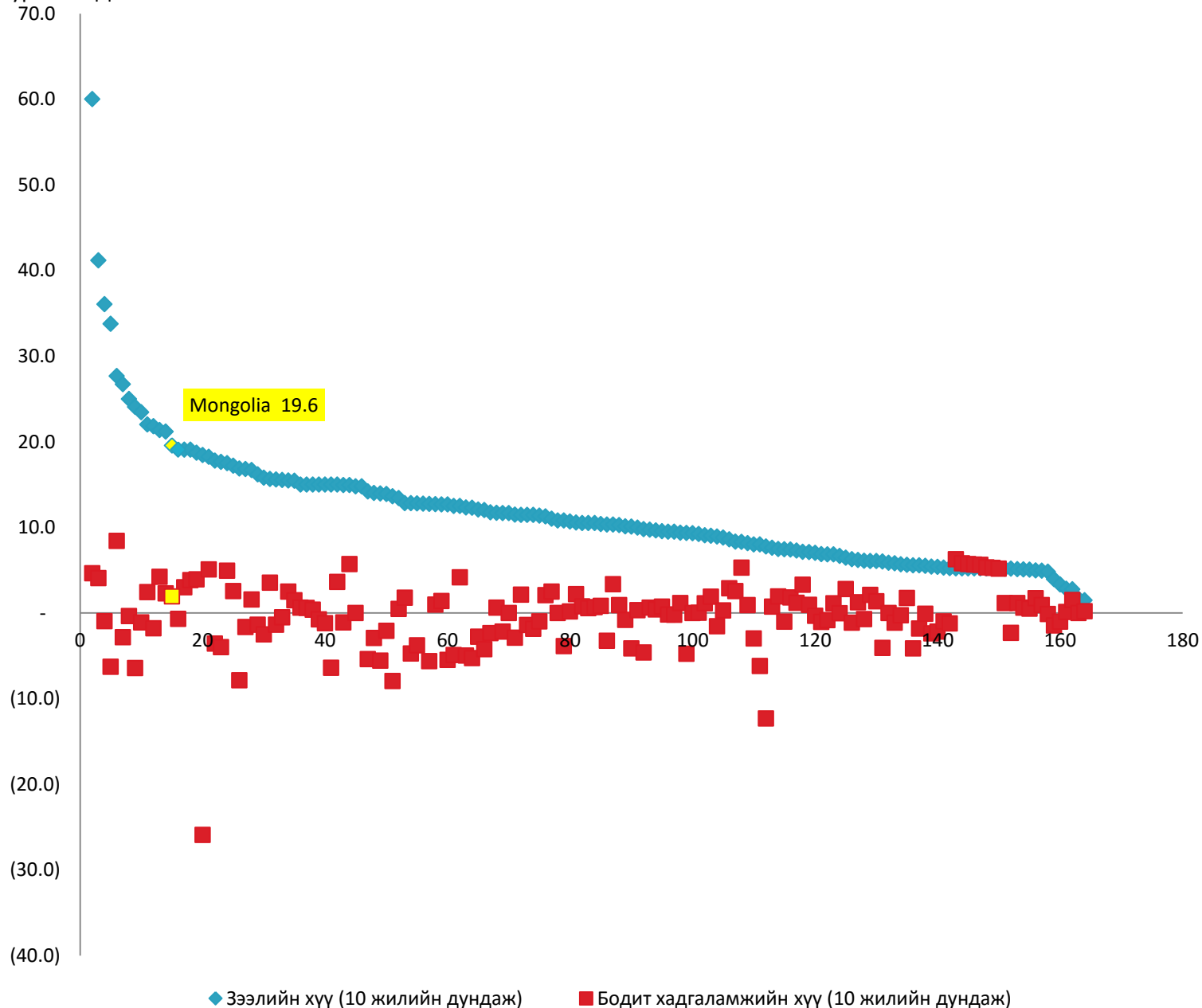

Монголд зээлийн хүү (ЖДХ) урт хугацаандаа буурах трендтэй байна...

Гэвч зээлийн хүү бусад улс орнуудтай харьцуулахад өндөр түвшинд байна

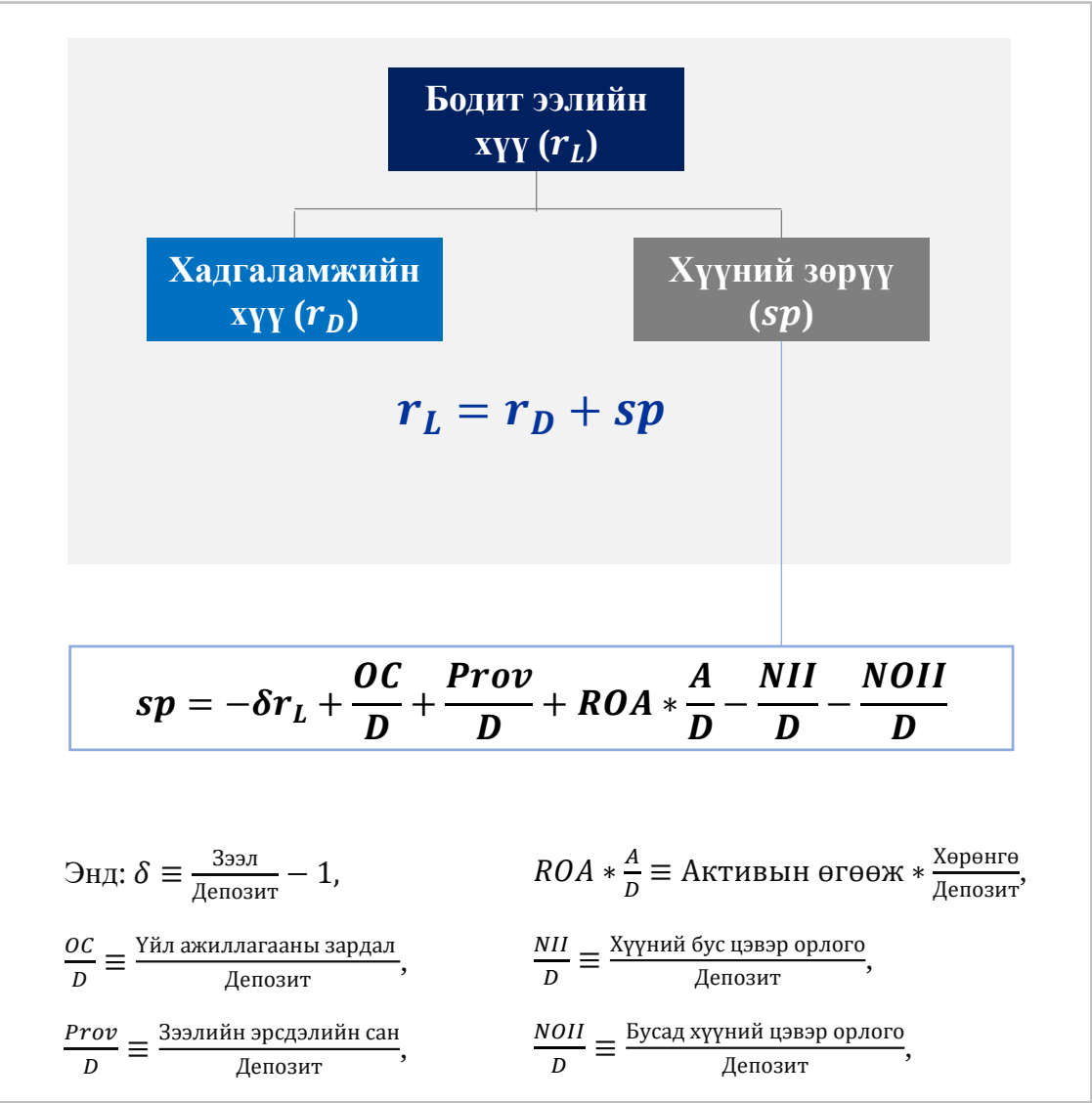
Эх сурвалж: Дэлхийн банк

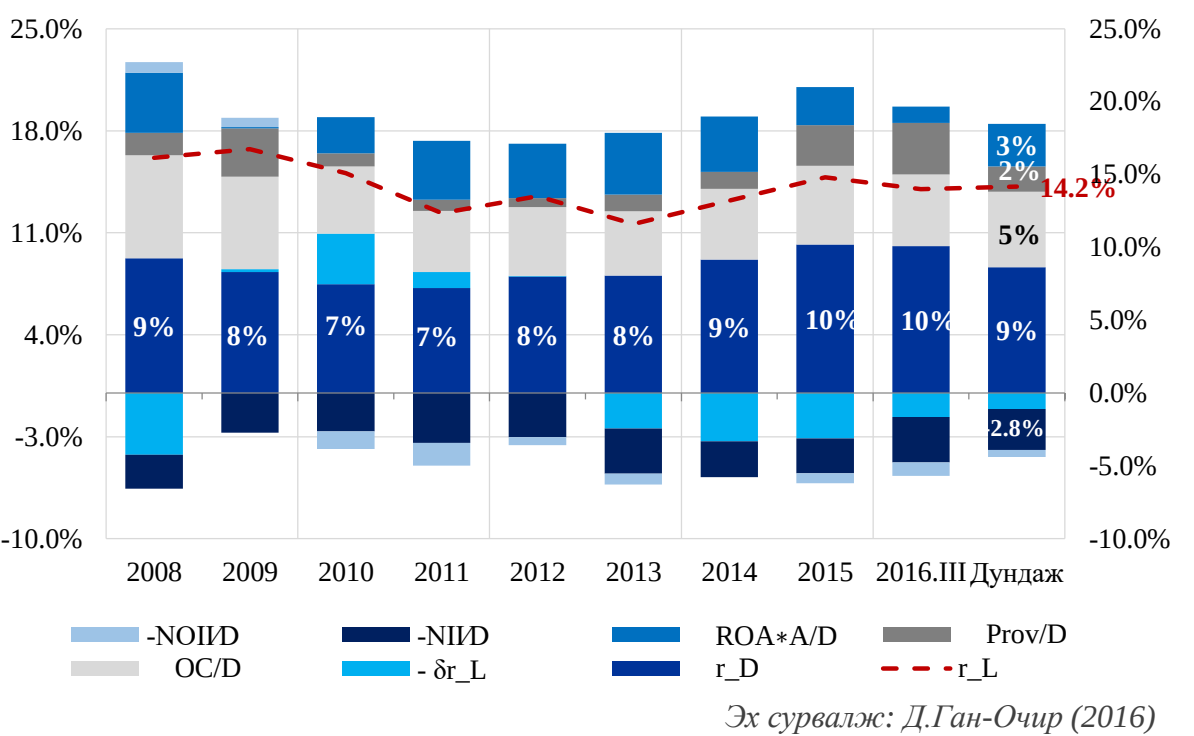
Дэлхийн 164 орноос Монгол улс:

- 2016: Зээлийн нэрлэсэн хүүгээр #9
- 2016: Хадгаламжийн нэрлэсэн хүүгээр #5
- 2007-2016 оны 10 жилийн дундаж инфляциар #20
- **10 жилийн дундаж зээлийн нэрлэсэн хүүгээр #15**
- 10 жилийн дундаж зээлийн бодит хүүгээр #32
- 10 жилийн дундаж Хадгаламжийн бодит хүүгээр #40

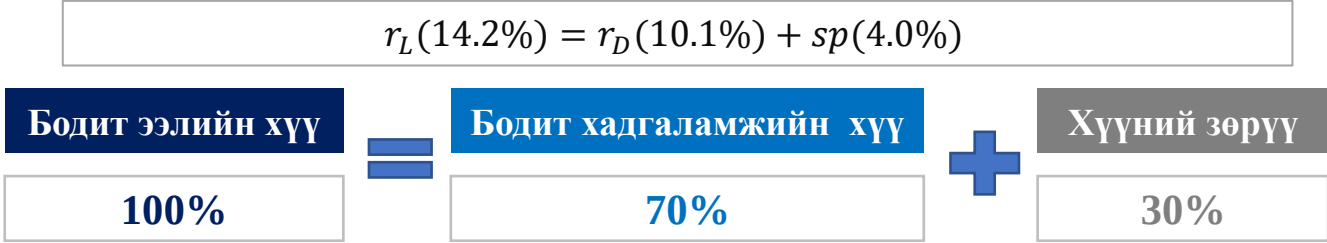
Зээлийн хүүний нягтлан бодох бүртгэлийн задаргаа

Бодит зээлийн хүүний задаргаа (2008-2016)

БОДИТ ХАДГАЛАМЖИЙН ХҮҮ өндөр байгаа нь БОДИТ ЗЭЭЛИЙН ХҮҮ өндөр байх суурь нөхцөл болж байна.

Хадгаламжийн өндөр хүү болон эрсдэлийн сангийн зардал нь зээлийн өндөр хүүнд нөлөөлөх гол хүчин зүйлс

АГУУЛГА

01. Зээлийн хүү: Макро vs. Микро

02. Монгол ба олон улс

03. Макро орчин ба зээлийн хүү

04. Дүгнэлт

Дэлхийн 76 улс зээлийн хүүнд дээд хязгаар тогтоож байсан: **“Нийтлэг боловч мохоо арга”**

POLICY RESEARCH WORKING PAPER

7070

Interest Rate Caps around the World

Still Popular, but a **Blunt Instrument**

*Samuel Munzele Maimbo
Claudia Alejandra Henriquez Gallegos*

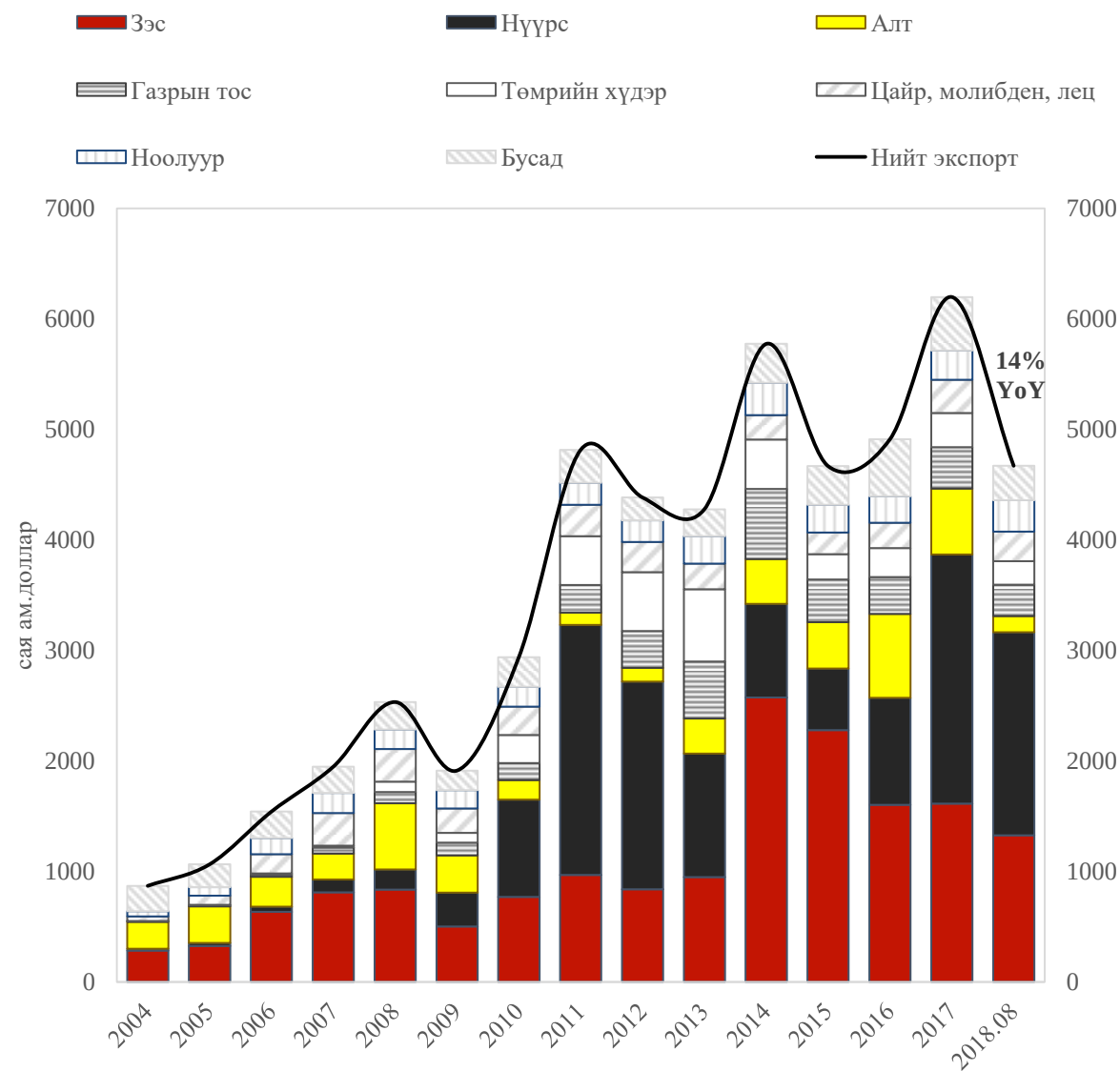
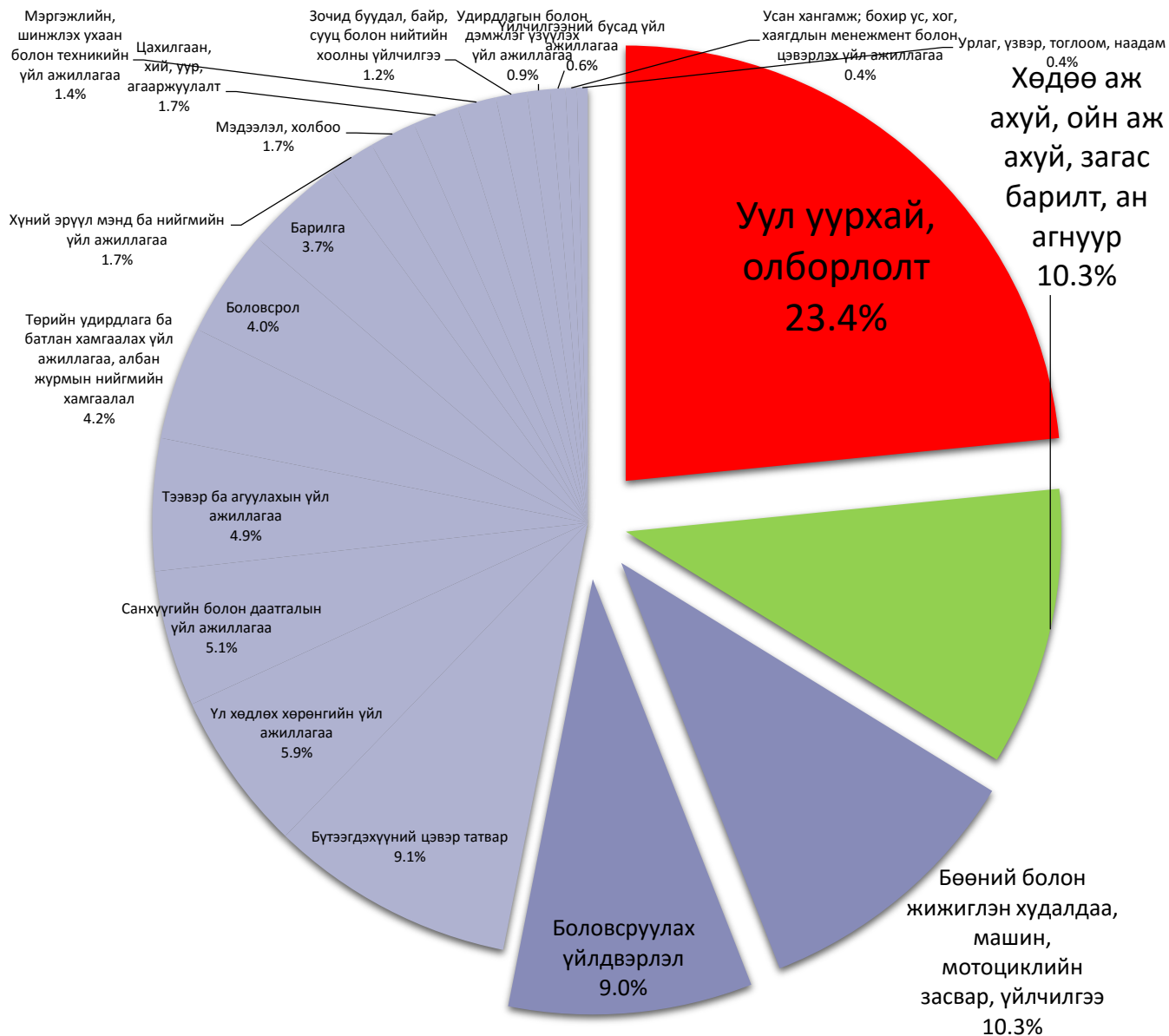
WORLD BANK GROUP
Finance and Markets Global Practice Group
October 2014

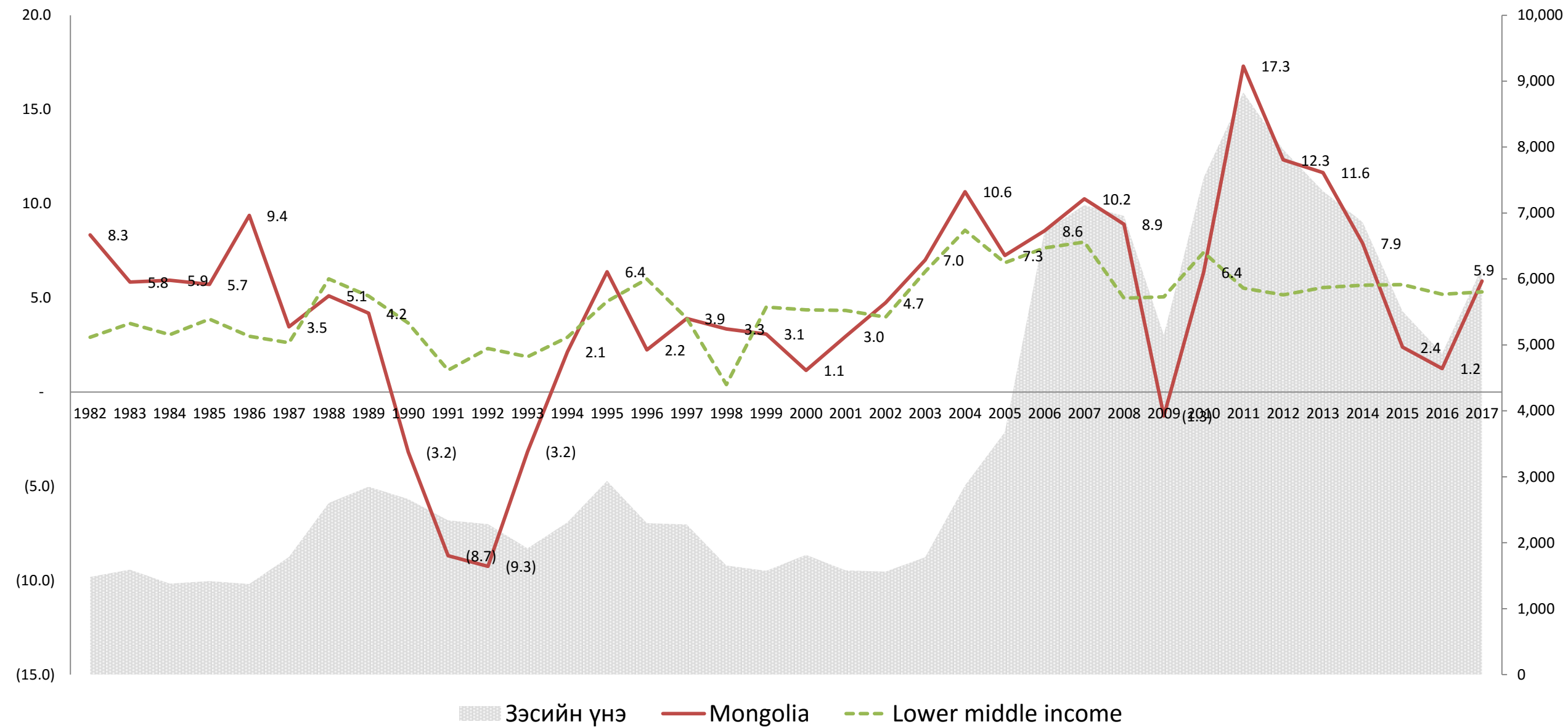
SSA	EAP	ECA	LAC	MENA	SA	Western Europe	Others
Eritrea	China	Armenia	Argentina	Algeria	Bangladesh	Belgium	Australia
Ethiopia	Japan	Estonia	Bolivia	Egypt, Arab Rep.	India	France	Bahamas
Ghana	Lao PDR	Kyrgyz Republic	Brazil	Libya	Pakistan	Germany	Canada
Guinea	Myanmar	Poland	Chile	Malta		Greece	United States
Mauritania	Philippines	Slovak Republic	Colombia	Syrian Arab Republic		Ireland	
Namibia	Thailand	Slovenia	Ecuador	Tunisia		Italy	
Nigeria	Vietnam	Turkey	Guatemala			Netherlands	
South Africa			Honduras			Portugal	
Sudan			Nicaragua			Spain	
Zambia			Paraguay			Switzerland	
WAEMU			Republic Dominican			United Kingdom	
CEMAC			Uruguay				
			Venezuela, RB				

Sources: Helms and Reille 2004; Mbengue 2013; Castellanos 2012; Porteous, Collins, and Abrams 2010; iff/ZEW 2010; EIU 2012, 2013; CGAP-MIX 2011; Steiner and Agudelo 2012.

Сөрөг үр дагаврууд:

Зээлийн бүтээгдэхүүний төрөл болон хүртээмж буурах, санхүүгийн зах зээл дээрх өрсөлдөөн хумигдах, том зээлдэгчийн төвлөрлийн эрсдэл нэмэгдэх, долларжилт өсөх, зээлдэгчийн бодит төлөх зардал нэмэгдэх, албан бус зээллэг өсөх г.м.

МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОГТВОРГҮЙ БАЙДАГ

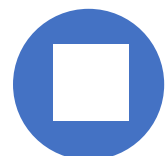
Монголын эдийн засаг гадаад шоконд хэт өртөмтгий;

Нийлүүлэлтийн хүчин зүйлсээс хамаарч инфляци нь тогтворгүй, өндөр байж ирсэн;

Макро эдийн засгийн бодлого нь сахилга батгүй, мөчлөг дагаж хэрэгжсэн;

Гадаад валютын нөөц багатай, улсын секторын өр өндөр түвшинд хүрсэн;

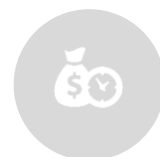
БАНКУУДЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР АШИГГҮЙ БАЙДАГ

Санхүүгийн зах зээл дээрх төв банкны оролцоо хэт өндөр явж ирсэн;

Банкуудын үйл хөдлөл мөчлөг дагасан шинжтэй байж ирсэн;

Дотоод хуримтлал багатайгаас депозитын зах зээл дээрх эх үүсвэрийн төлөөх өрсөлдөөн хүчтэй;

ИНСТИТУЦЫН СУЛ ХӨГЖИЛ

Санхүүгийн бизнес хийх ерөнхий эрсдэл өндөр;

Институц, засаглалын чанар сул;

Санхүүгийн тогтвортой байдал хэврэг явсаар өнөөг хүрсэн;

Зээлийн хүүнд нөлөөлөгч макро, микро хүчин зүйлс нь яагаад зээлийн хүүг өндөр түвшинд хадгалагдахад нөлөөлж буй суурь хүчин зүйлс нь (Ган-Очир 2006, 2009, 2016; Голомт банк 2017; Gan-Ochir and Kalirajan 2016; Баярдаваа болон бусад 2015):

СТРАТЕГИ

ЗОРИЛГО

ЗОРИЛТУУД

**Зээлийн хүүг
бууруулах
стратеги**
**Макро эдийн засгийн
тогтвортой орчин**

Инфляцийг тогтвортой, нам түвшинд байлгах

Гадаад валютын нөөцийг нэмэгдүүлэх, улсын секторын гадаад өрийн тогтвортой байдлыг хангах.

Төсвийн сахилга батыг хангах, макро бодлогын уялдааг сайжруулах.

Эдийн засгийг төрөлжүүлэх, дотоод хуримтлалыг нэмэгдүүлэх.

**Мөнгөний бодлогын
хүүний шилжих
нөлөө**

Бодлогын хүүний коридорыг ашиглан хүүний нөлөөг сайжруулах.

Санхүүгийн долларжилтыг бууруулах.

Хүчтэй санхүүгийн системтэй болох, ХЗЗ-ийн хөгжлийг эрчимжүүлэх.

**Банкуудын үр ашигт
удирдлага**

Зээлийн мэдээллийн сан, зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх.

Зээлийн эрсдэлийг бууруулах, энэ чиглэлд эрх зүйн тогтолцоог боловсронгуй болгох

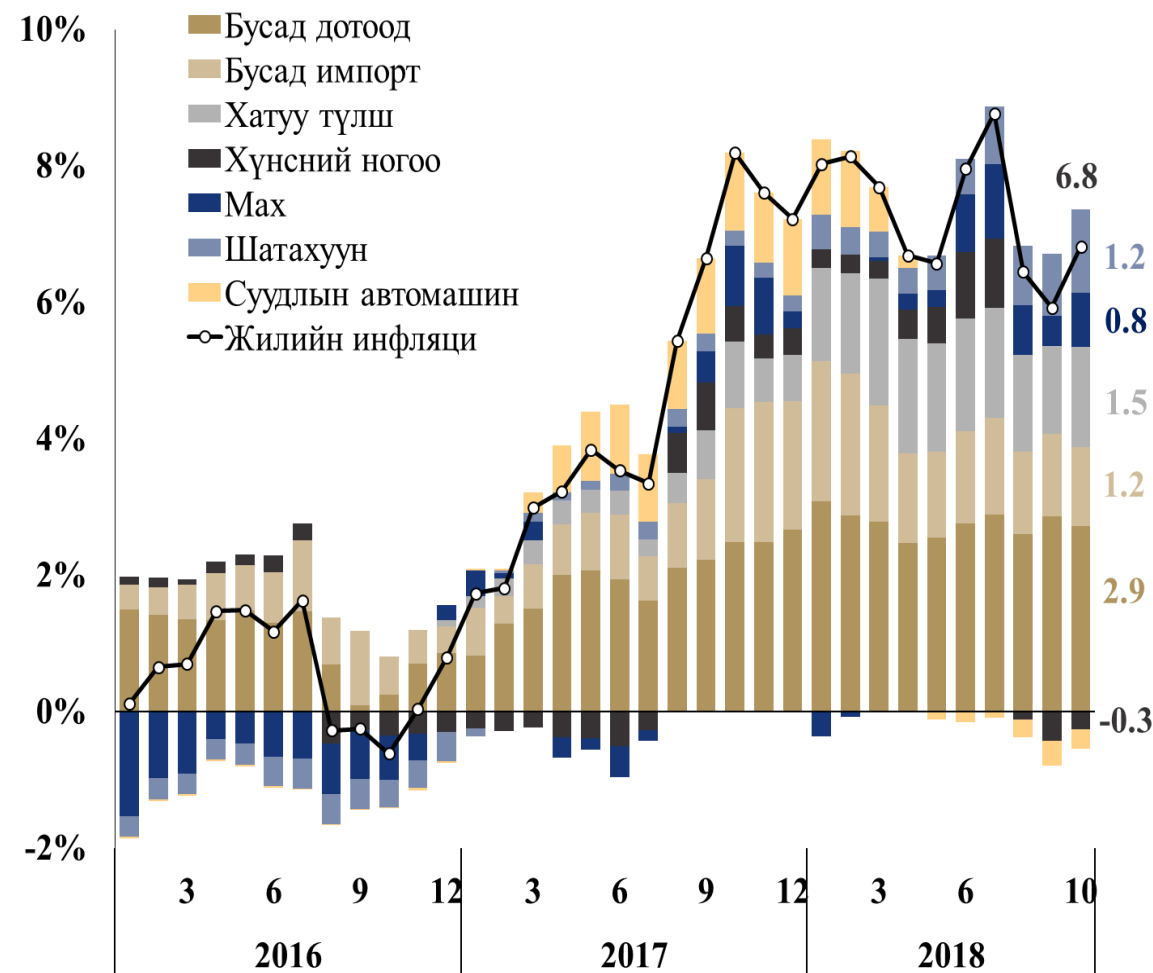
Банкуудын үйл ажиллагааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх.

Төрийн болон санхүүгийн байгууллагуудын засаглалыг сайжруулах, санхүүгийн хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах.

1.1 Мөнгөний бодлогын зах зээлийн зарчимд суурилсан хэрэгслийг ашиглан хэрэглээний үнийн индексээр хэмжигдэх инфляцийг 2019-2020 онд жилийн 8 хувь, дунд хугацаанд 6 хувь орчимд тогтворжуулна.

Инфляцийн түвшин өндөр, түүний хэлбэлзэл их

- Цаг агаар
- Эдийн засгийн бүтэц
- Үйлдвэрлэх чадвар
- Дэд бүтэц
- Санхүүгийн зах зээлийн хөгжил
- Институцийн чанар
- Макро бодлого
- Орлогын түвшин
- Хэрэглэгчийн зан төлөв...

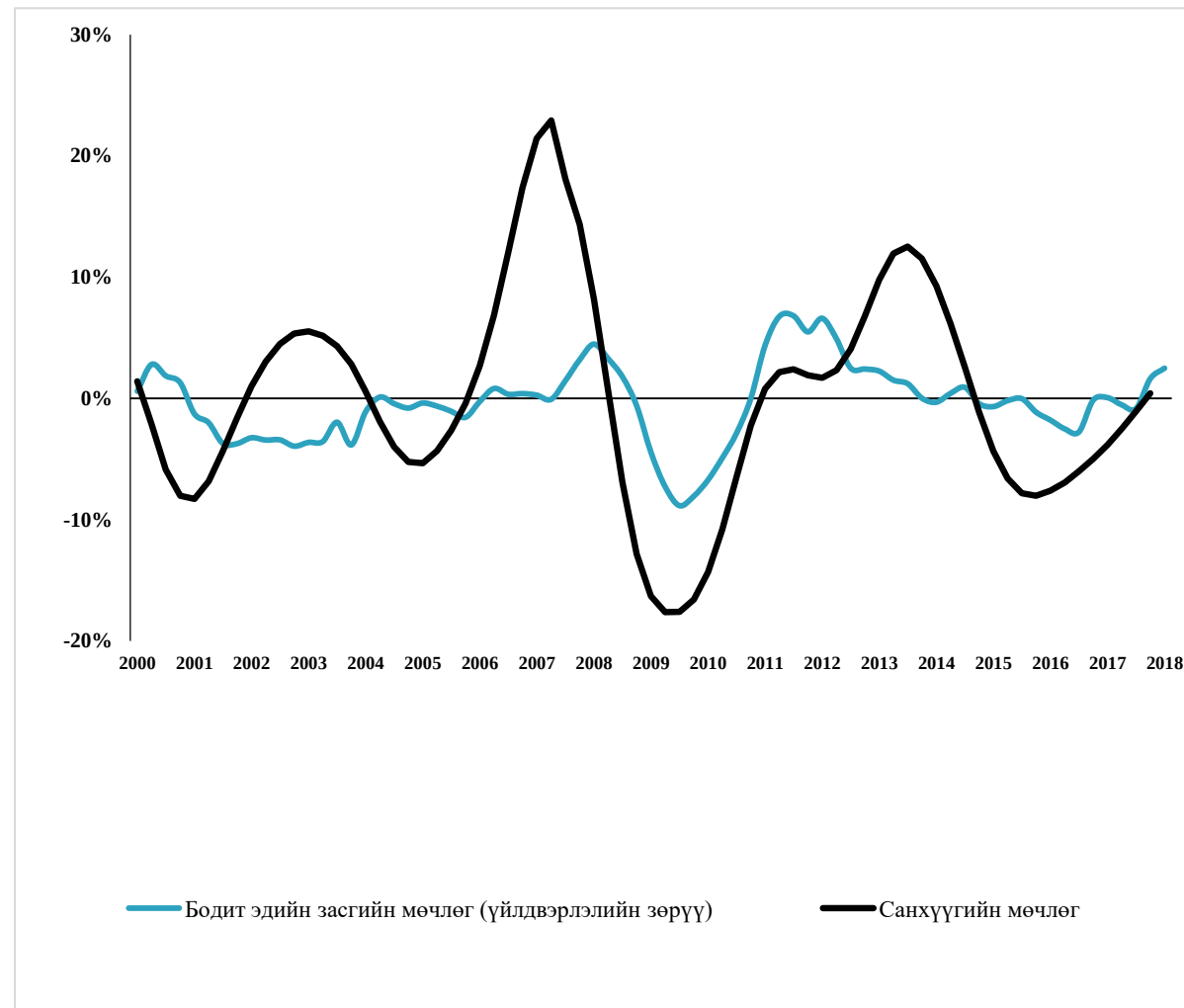

- Эрэлтийн шинжтэй инфляци
- Нэг удаагийн шинж чанартай инфляци
- Нийлүүлэлтийн гаралтай инфляци
- Дунд хугацааны зорилт
- Ирээдүйг харсан мөнгөний бодлого
- Төсөв, мөнгөний бодлогын уялдаа

1.3 Санхүүгийн салбарын тогтвортой байдлыг хадгалах, системийн эрсдэлээс сэргийлэхэд чиглэсэн **макро зохистой бодлогын** арга хэмжээг мөнгөний бодлоготой хослуулан хэрэгжүүлнэ.

Макро зохистой бодлогыг мөнгөний бодлоготой хослуулснаар:

- Санхүүгийн системийн эмзэг байдлыг бууруулах, тодорхой нэг хэсэгт эрсдэл хуримтлагдахаас урьдчилан сэргийлэх
- Банк санхүү, макро эдийн засгийн тогтвортой байдал алдагдах эрсдэлийг бууруулах
- Мөчлөгийн далайц нэмэгдэх эрсдэлийг бууруулах ач холбогдолтой (Bruno, Shin, & Shim, 2015)

Макро зохистой бодлого: Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- Мэдээллийн сан
- Мөнгөний бодлогын хорооны хурал
- Арга хэрэгслүүдийн судалгаа
- Загвар хөгжүүлэлт
- Макро зохистой бодлогыг олон нийтэд хүргэх стратеги
- Зохицуулагч байгууллагуудын хамтын ажиллагаа

АГУУЛГА

01. Зээлийн хүү: Макро vs. Микро

02. Монгол ба олон улс

03. Макро орчин ба зээлийн хүү

04. Дүгнэлт

- ✓ **ЗЭЭЛИЙН ХҮҮ НЬ САНХҮҮГИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮНЭ БӨГӨӨД АЛИВАА УЛС ОРНЫ ЭРСДЭЛИЙН ТҮВШНИЙГ ИЛЭРХИЙЛЭХ НЭГ ИНДИКАТОР**
- ✓ **МАКРО ОРЧНЫГ ТОГТВОРЖУУЛЖ, ЭРСДЭЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЗАМААР ЗЭЭЛИЙН ХҮҮГ БУУРУУЛАХ НЬ ХАМГИЙН ОНОВЧТОЙ**
- ✓ **ЗЭЭЛИЙН ХҮҮНД ХЯЗГААР ТОГТООСНООР УРТ ХУГАЦААНД СӨРӨГ ҮР ДАГАВРУУД ИЛЭРЧ, ХҮҮГ БУУРУУЛАХ ҮНДСЭН ЗОРИЛТ БИЕЛДЭГГҮЙ**

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа!

Вебсайт: www.mongolbank.mn

@mongolbank_mn

@mongolbank.mn

mongolbank

Эх сурвалж: Дэлхийн банк

Зээлийн нэрлэсэн хүү /түхайн он/	2016	Хадгаламжийн нэрлэсэн хүү	2016	2007-2016 дундаж инфляци	
1 Madagascar	60.0	1 Argentina	24.3	1 Zimbabwe	3,052.3
2 Brazil	52.1	2 Venezuela, RB	15.1	2 South Sudan	66.6
3 Malawi	44.1	3 Madagascar	15.0	3 Venezuela, RB	40.6
4 Argentina	31.2	4 Turkey	14.6	4 Belarus	21.8
5 Uganda	23.9	5 Mongolia	13.3	5 Sudan	21.1
6 Kyrgyz Republic	22.2	6 Uganda	13.2	6 Iran, Islamic Rep.	19.3
7 Mozambique	21.2	7 Iran, Islamic Rep.	12.8	7 Ethiopia	16.7
8 Venezuela, RB	20.8	8 Brazil	12.4	8 Malawi	14.9
9 Mongolia	19.7	9 Armenia	11.6	9 Ukraine	14.6
10 Sao Tome and Principe	19.6	10 Malawi	11.6	10 Angola	13.8
11 Honduras	19.3	11 Ukraine	11.5	11 Ghana	13.7
12 Ukraine	19.2	12 Zambia	10.8	12 Guinea	13.6
13 Congo, Dem. Rep.	18.8	13 Mozambique	10.8	13 Sao Tome and Principe	13.2
14 Paraguay	18.1	14 Moldova	10.7	14 Suriname	11.8
15 Sierra Leone	18.0	15 Tanzania	10.5	15 Yemen, Rep.	11.5
16 Iran, Islamic Rep.	18.0	16 Georgia	9.9	16 Syrian Arab Republic	11.4
17 Armenia	17.4	17 Kenya	8.7	17 Egypt, Arab Rep.	11.2
18 Nigeria	16.9	18 Honduras	8.6	18 Myanmar	11.0
19 Kenya	16.6	19 Sri Lanka	8.2	19 Nigeria	10.7
20 Jamaica	16.5	20 Suriname	8.1	20 Mongolia	10.3
21 Peru	16.5	21 Rwanda	8.0	21 Congo, Dem. Rep.	10.1
22 Azerbaijan	16.4	22 Myanmar	8.0	22 Burundi	10.1
23 Uruguay	16.2	23 Egypt, Arab Rep.	7.9	23 Pakistan	9.8
24 Tanzania	16.0	24 Azerbaijan	7.7	24 Kenya	9.8
25 Angola	15.7	25 Nigeria	7.5	25 Vietnam	9.6
26 Micronesia, Fed. Sts.	15.7	26 Dominican Republic	7.2	26 Central African Republic	9.6
27 Zambia	15.5	27 South Africa	7.2	27 Liberia	9.3
28 Dominican Republic	15.1	28 Indonesia	7.2	28 Tanzania	9.3
29 Afghanistan	15.0	29 Benin	7.1	29 Russian Federation	9.2
30 Colombia	14.6	30 Burkina Faso	7.1	30 Argentina	9.2

	2007-2016 оны 10 жилийн дундаж үзүүлэлтүүд	Зээлийн Нэрлэсэн хүү	Хадгаламжийн нэрлэсэн хүү	Инфляци	Зээлийн бодит хүү	Хадгаламжийн бодит хүү
1	Madagascar	60.0	12.7	8.1	51.9	4.6
2	Brazil	41.2	10.2	6.2	35.0	4.1
3	Congo, Dem. Rep.	36.0	9.2	10.1	25.9	(1.0)
4	Gambia, The	27.7	13.6	5.2	22.5	8.4
5	Lao PDR	25.0	4.0	4.3	20.6	(0.3)
6	Malawi	33.8	8.7	14.9	18.8	(6.3)
7	Paraguay	21.8	3.5	5.2	16.6	(1.8)
8	Peru	19.1	2.5	3.2	15.9	(0.7)
9	Kyrgyz Republic	24.1	2.5	9.0	15.1	(6.4)
10	Sierra Leone	21.2	8.5	6.3	14.9	2.3
11	Tajikistan	23.4	7.6	8.8	14.7	(1.1)
12	Mauritania	19.1	7.6	4.6	14.4	3.0
13	Sao Tome and Principe	26.7	10.3	13.2	13.6	(2.8)
14	Honduras	19.1	9.6	5.8	13.3	3.8
15	Armenia	17.5	9.6	4.6	12.8	4.9
16	Uganda	22.0	11.6	9.2	12.8	2.4
17	Cameroon	15.0	3.2	2.6	12.4	0.6
18	Gabon	15.0	3.2	2.6	12.4	0.6
19	Chad	15.0	3.2	2.8	12.2	0.4
20	Azerbaijan	18.7	10.5	6.5	12.1	3.9
21	Iraq	15.0	6.9	3.3	11.7	3.6
22	Belize	12.5	5.5	1.4	11.1	4.2
23	Congo, Rep.	15.0	3.2	3.9	11.1	(0.8)
24	Dominican Republic	15.5	7.2	4.7	10.8	2.5
25	Equatorial Guinea	15.0	3.2	4.4	10.6	(1.2)
26	Georgia	14.9	10.2	4.4	10.5	5.7
27	Rwanda	16.7	7.9	6.3	10.3	1.6
28	Guyana	13.9	1.7	3.8	10.0	(2.1)
29	Costa Rica	15.6	4.2	5.6	10.0	(1.4)
30	Yemen, Rep.	21.3	15.7	11.5	9.8	4.2
31	Mozambique	17.2	10.3	7.8	9.4	2.5
32	Mongolia	19.6	12.2	10.3	9.3	1.9
33	Comoros	10.5	1.9	1.4	9.1	0.6
34	Spain	10.5	3.7	1.5	9.1	2.2
35	Serbia	15.4	7.9	6.4	9.1	1.5

Эх сурвалж:
Дэлхийн банк

Хадгаламжийн бодит хүү 10 жилийн дунджаар 1.9% байгаа нь дэлхийд #40 буюу тийм ч өндөр биш

Хүснэгт 1. Бодитой төлөгдсөн зээлийн хүүний бүртгэлд суурилсан задаргаа, хувиар

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016.III	Дундаж
Зээлийн хүү (r_L)	16.15	16.73	15.10	12.34	13.52	11.60	13.21	14.81	14.00	14.16
Задаргаа:										
Депозитийн хүү (r_D)	9.25	8.31	7.46	7.21	8.00	8.07	9.16	10.19	10.09	8.64
Хүүний зөрүү:	6.90	7.84	7.63	5.13	5.52	3.51	4.05	4.63	3.90	5.46
– δr_L	-4.23	0.20	3.48	1.09	0.05	-2.43	-3.32	-3.12	-1.64	-1.10
Үйл ажиллагааны зардал (OC/D)	7.07	6.33	4.61	4.20	4.71	4.40	4.85	5.41	4.92	5.17
Зээлийн эрсдэлийн сан ($Prov/D$)	1.55	3.32	0.91	0.76	0.61	1.16	1.18	2.78	3.52	1.75
Депозитийн өгөөж ($ROA * A/D$)	4.13	0.10	2.48	4.05	3.74	4.24	3.80	2.63	1.13	2.92
Хүүний бус цэвэр орлого ($-NII/D$)	-2.34	-2.73	-2.64	-3.42	-3.02	-3.11	-2.45	-2.40	-3.13	-2.80
Бусад хүүний цэвэр орлого ($-NOII/D$)	0.72	0.63	-1.21	-1.56	-0.56	-0.74	0.00	-0.67	-0.91	-0.48
Тооцоонд ашигласан харьцааны үзүүлэлтүүд:										
δ	26.2	-1.2	-23.0	-8.9	-0.4	21.0	25.2	21.0	11.7	8.0
Нийт активын өгөөж (ROA)	2.3	0.1	1.7	2.6	2.2	1.8	1.7	1.2	0.5	1.57
Депозитийн үржүүлэгч A/D	182.6	167.7	147.2	154.6	169.7	233.4	222.0	225	227.2	192.2